

PRVI IZVEŠTAJ O SPROVOĐENJU LOKALNIH ANTIKORUPCIJSKIH PLANOVA 2012.

Zrenjanin – Kragujevac – Niš - Požega

Autori:

Zoran Gavrilović

Pavle Dimitrijević

Januar 2013

Sadržaj

Uvod	3
Sumirano	5
Zrenjanin	11
Niš	18
Kragujevac	24
Požega	30

UVOD

Biro za društvena istraživanja je 2010. godine započeo rad na polju borbe protiv korupcije u gradovima i opštinama Srbije. Od prvobitnih četiri lokalne samouprave danas Biro za društvena istraživanja radi u trinaest gradova i opština na uspostavljanju sistema za borbu protiv korupcije koji za cilj ima jačanje antikorupcijske infrastrukture na lokalnom nivou. Mada planirana Akcionim planom za primenu postojeće Nacionalne strategije za borbu protiv korupcije, antikorupcijska infrastruktura ni do današnjih dana nije počela da se gradi.

Inicirajući, i sa zainteresovanim akterima usklađujući lokalne planove za borbu protiv korupcije (u daljem tekstu LPBK) stvarnim potrebama i kapacitetima grada/opštine Biro za društvena istraživanja je pokušao da izbegne dve zamke.

Prva je da ovaj dokument ne bude spisak lepih i neostvarivih želja čija "nerealizacija" će biti samo još jedan dokaz da je borbe protiv korupcije jedan uzaludan i nemoguć posao u Srbiji. Zato su predložene mere pre svega birane na principima SMART-a¹. Isto važi i za selekciju učesnika gde smo se vodili principima integriteta, uticaja, ali i potrebe da pridobijemo saveznike iz svih delova društva uključujući i one koji su uslovno rečeno iz "protivničkih", antikorupcijskih redova koji su svojim poslom ili javnim delovanjem u velikom riziku da počine delo korupcije.

Zato smo prvo u radne grupe za izradu LPBK, a potom i u Lokalne antikorupcijske forume (u daljem tekstu LAF) uključivali i pripadnike tzv. rizičnih grupa² (visoki predstavnici lokalne samouprave, odbornici iz redova vladajuće većine, većnici, javno deklarirani članovi stranka...) pod uslovom da njihov integritet nije narušen. Na taj način smo ne samo obezbedili političku volju za početak borbe protiv korupcije, već i pokušali da sprečimo praksu pravljenja "rovova" između onih koji su veoma manje i onih koji su veoma više u riziku od korupcije.

Ovo posebno važi ako se ima u vidu činjenica da društveni ambijent pogoduje korupciji. Gradnja ove vrste mosta je način da se uspostavi mehanizam antikorupcijske socijalizacije onih koji su u najvećem riziku od korupcije, čime se stvaraju uslovi da od njih pravimo partnere i zagovarače borbe protiv korupcije, a ne da ih etiketiranjem guramo u naručje koruptivnoj koaliciji.

Druga zamka je da ovaj dokument ne (p)ostane još jedan u nizu papira koji će nakon dizanja ruku skupštinske većine završiti u nekoj od fioka. Praksa "štancovanja" strateških dokumenta ima velike razmene na nivou gradova širom Srbije. Teško je naći opštinu koja nema neki strateški dokument koji se ne bavi stanjem životne sredine, položaja mladih, položaja osoba sa invaliditetom i Roma. Ali je isto tako teško naći i opštinu u kojoj se meri i izveštava o primeni usvojenih dokumenta koji su najčešće nastali u uskom krugu predstavnika lokalne samouprave, zainteresovane NVO zajednice i stručnjaka, daleko od građana. Rezultat takve prakse je da je stanje životne sredine nepromenjeno, da stavovi ekstremne desnice sve su prihvatljiviji kod mladih, a da su pripadnici društveno isključenih grupa, među kojima su osobe sa invaliditetom i Romi najbrojniji, se svikli na korupciju kao način dolaska do svojih prava što dodatno povećava društvenu isključenost.

Zato smo kao inicijatori uspostavljanja sistema za borbu protiv korupcije u gradovima i opštinama Srbije sebi rezervisali obavezu da vršimo jednogodišnju evaluaciju:

- Rada LAF kao skupštinskog tela odgovornog za primenu iz LPBK-a,
- Primene LPBK uključujući u kontekst u kojem se LPBK primenuje

¹ To znači da su ciljevi: specifični, merljivi, ostvarljivi, realni, i vremenski određeni

² Kada govorimo o pripadnicima rizičnih grupa govorimo o onim pripadnicima ove grupe protiv koji se ne vodi postupak za dela korupcije ili dela koja su povezana sa korupcijom, a koji svojim radnim mesto ili javnih angažovanjem su u riziku da učine delo korupcije više nego ostali građani.

Na taj način smo uspostavili sistem merenja stepena realizacije mera, promena koje su one proizvele, ali i potrebu da se sprovedu promene, kako u radu LAF-a, tako i na nivou mera LPBK-a. Paralelno uveli smo i odgovornost za sprovođenje borbe protiv korupcije na lokalnom nivou³. Tako ćemo pohvaliti onih koji dobro rade, stimulisati one koji manje dobro rade da budu bolji, a istaći one koji sprečavaju borbu protiv korupcije u ovom delu društva.

METODOLOGIJA IZVEŠTAJA

Predmet ovog izveštaja je stanje borbe protiv korupcije na nivou lokalnih samouprava u Srbiji mereno:

- Stanjem integriteta, kapaciteta LAF-ova kao tela osnovanih na osnovu usvojenog LPBK u lokalnim skupštinama za sprovođenje mera iz LPBK-a
- Ambijentom u kojem deluju LAF-ovi kao tela osnovanih na osnovu usvojenog LPBK u lokalnim skupštinama za sprovođenje mera iz LPBK
- Stepenom sprovedenosti mere iz LPBK
- Postignutim rezultatima u sprovođenju mere iz LPBK

Integritet LAF-a se ogleda u njegovoj normativno-institucionalnoj uređenosti:

- Poštovanju LPBK-a u delu koji uređuje osnivanje LAF-a kako od strane LAF,
- Poštovanju LPBK-a u delu koji uređuje osnivanje LAF-a od lokalne samouprave,
- Usvajanju Pravilnika o radu LAF-a
- Sankcionisanju kršenja Pravilnika o radu LAF-a
- Usvajanju Etičkog kodeksa LAF-a
- Sankcionisanju kršenja Etičkog kodeksa LAF-a

Kapaciteti LAF-a predstavljaju:

- Sve ono što članovi LAF-a kao pojedinci i tim mogu staviti u funkciju rada LAF-a i realizacije mera iz LPBK-a na način da se ne naruše Pravilnik o radu LAF-a i/ili Etički kodeks LAF-a
- Sve ono što su tokom angažovanja u LAF-u stekli kao resurse i staviti u funkciju rada LAF-a i realizacije mera iz LPBK,

Rezultati LAF-a su svi efekti na polju borbe protiv korupcije koji su posledica primene mera iz Lokalnog plana za borbu protiv korupcije ili aktivnosti koje su posledica inicijativosti članova LAF-a ili LAF-a kao tela uključujući i rad na svom autoritetu i uticaju. Konkretno:

- Povećanje znanja na polju borbe protiv korupcije
- Povećanje aktivizma na polju borbe protiv korupcije uključujući i ukazivanje na slučaj korupcije i pružanje podrške žrtvama korupcije
- Povećanje političke volje za borbu protiv korupcije
- Povećanje transparentnosti, odgovornosti, kažnjivosti za kršenje zakona i počinjena dela korupcije

Ambijent u kojem deluje LAF i u kojem se sprovode mere iz LPBK-a i kako se ponašaju (zainteresovani) akteri na nivou grada/opštine:

- Opštinska/gradske uprava
- Političke partije
- Stručna javnost
- Organizacija civilnog društva
- Mediji
- Građani
- Akteri koji su se obratili LAF-u

---

³ Upravo odsustvo merenja sprovođenja i neodgovornosti za nesprovođenje Akcionog plana za primenu Nacionalne strategije (2006. god) proistekle iz Nacionalne strategije za borbu protiv korupcije (2005.god) su izvor odsustva borbe protiv korupcije u svim sektorima.

Kao izvore za naše ocene koristićemo: formate za izveštavanje o radu LAF-ova koje su dostavili koordinatori, dokumente lokalne samouprave, dokumente LAF-a, zapisnike sa sastanaka sa predstavnicima Lokalne samouprave na kojima je učestvovao BIRODI, razgovore sa članovima LAF-a, predstavnicima lokalne zajednice i izjave iz medija javnog informisanja.

SUMARNO

Biro za društvena istraživanja kao organizacija koja je u 13 lokalnih samouprava inicirala izradu lokalnih planova za borbu protiv korupcije, od kojih je su u 4 stvoreni uslovi za primenu, uradio je **Prvi izveštaj o primeni usvojenog dokumenta od strane skupština gradova Zrenjanina, Kragujevca i Niša, kao i opštine Požega.**

Na osnovu rezultata izveštaja **konstatujemo u posmatranim gradovima je došlo do napretka u uspostavljanju sistema za borbu protiv korupcije** koji predstavlja obavezu koju je trebalo da sprovedu sve lokalne samouprave prema Akcionom planu za sprovođenje Strategije za borbu protiv korupcije iz 2006. godine. Upravo izostanak sektorskih planova je bio razlog da BIRODI kao organizacija osmisli model, inicira izradu i usvajanje i obaveže se da jednom godišnje objavi izveštaj koji će predstavljati način "polaganja računa" o uspešnost borbe protiv korupcije, ali i prilika da evaluiramo rad Lokalnih atikorupcijskih foruma (LAF) i planova koji se primenjuju.

Konstatujemo da je došlo do napretka, ali taj napredak još ne garantuje održiv nivo borbe protiv korupcije. Ovo se, pre svega, odnosi na unapređenje materijalno-tehničkih kapaciteta lokalnih antikorupcijskih foruma, zatim unapređenje uslova za primenu mera iz lokalnih planova za borbu protiv korupcije i stvaranja ambijenta u kojem će lokalni antikorupcijski forumi biti autonomni, kako u odnosu na lokalnu samoupravu i njen politički uticaj i moć, tako i u odnosu na Biro za društvena istraživanja, kao inicijatora procesa

Uopšteno gledajući borba protiv korupcije u gradovima Srbije se nalazi u fazi koju karakteriše odsustvo sistema za borbu protiv korupcije, gde se borci protiv korupcije tolerišu, gde se kroz mehanizme kooptiranja "pacifikuju", a ako ih ni to ne „ubedi“, protiv njih se sprovede medijska i svake druga odmazda, koja se neretko završava i uskraćivanjem prava - kako borcima protiv korupcije tako i povezanim osobama.

Upravo ovakvo stanje u najvećoj meri bilo je u gradovima kada smo započeli proces uspostavljanja sistema za borbu protiv korupcije.

Biro za društvena istraživanja (BIRODI) je izradio metodologiju koja je u saglasiju sa principima koji su u osnovi Lokalnog plana za borbu protiv korupcije.

Tabela 1. Pregled ocena

Ocena	Dominatno stanja borbe protiv korupcije	Faza
0	Nema borbe protiv korupcije nema boraca protiv korupcije, stanje totalnih diktatura ili ratnih sukoba	Zarobljeni korupcijom
1-	Borci protiv korupcije se diskriminišu sa ciljem da se borba protiv korupcije učini nemogućom i/ili društveno nepoželjnim ponašanjem	Tribunska
1	Borci protiv korupcije se tolerišu, odnosno destimulišu kroz mehanizme kooptiranja u korupciju	
1+	Borci protiv korupcije imaju jasan sistem integriteta, organizovani i uticajni u društvu na način da mogu da sprovedu efektivne akcije koje dovode do jačanja svesti i interesa o značaju borbe protiv korupcije , odnosno da sa se inicira procesuiranje slučajeva korupcije	
2-	Usvojen LPBK, LAF je pod kontrolom lokalne samouprave, bez integriteta i autonomije/LAF je ukinut	
2	Usvojen LPBK, LAF izgradio mehanizme integriteta ali je neaktivan u radu, nepostoje adekvatni (tehnički) uslovi za rad	
2+	Usvojen LPBK, LAF izgradio mehanizme integriteta, započeo primenu mera, lokalna zajednica pre svega lokalna samouprava nezainteresovana ili se suprostavlja realizaciji LPBK	
3-	LAF sprovodi mere iz LPBK na nivo da je kao rezultat mera maksimizacija otkrivanja, procesuiranja, sankcionisanja i pružanja podrške borcima protiv korupcije	Socijalizacijska
3	LAF sprovodi mere iz LPBK na nivo da je kao rezultat mera maksimizacija integriteta društvu	
3+	LAF sprovodi mere iz LPBK na nivo da je kao rezultat mera maksimizacija prevencije korupcije kroz stvaranje antikoruptivnog ambijenta	
4	Prestaje potreba za LPBK-om i LAF-om, integritet građana i institucije na nivou koji garantuje efikasno otkrivanje, sankcionisanje i društvenu osudu koruptivnog ponašanja	Slobodni od korupcije

Na osnovu nje je sačinjen izveštaj u kojem smo konstatovali:

Tabela 2. Ocene o stanju borbe protiv korupcije u gradovima u kojima je počela realizacija LPBK

Grad	Ocena na početku (2010. god.)	Ocena (2012. god.)	Opis ocene
Kragujevac	1	2+	Konstituisan LAF, izgrađen sistem integriteta, počela realizacija mera, pokazana inicijativnost u delu podrške primeni planova integriteta, nedostaj inicijativnost prema aktuelnim slučajevima sumnje na korupciju i zainteresovanost lokalne samouprave da u većoj meri koristi LAF u borbi protiv korupcije. LAF kao telo za borbu protiv korupcije nije dovoljno prepoznato i medijski vidljivo, odnosno nije uspostavljena saradnja sa medijima, organizacijama civilnog društva, akademskom zajednicom;
Požega	1	2	Konstituisan LAF, izgrađen sistem integriteta, počela realizacija mera nakon insistiranja Biro za društvena istraživanja jer je LAF bio neaktivan. LAF kao telo za borbu protiv korupcije nije dovoljno prepoznato i medijski vidljivo, odnosno nije uspostavljena saradnja sa medijima, organizacijama civilnog društva;
Niš	1-	2-	Obnovljen proces nakon pokušaja ukidanja LAF-a (2011.), postoji razlika između političke volje gradonačelnika da se obnovi rad LAF-a i partijskog kadriranja i netransparentno finansiranje medija koje sprovodi lokalna samouprava. U proces "revitalizacije" LAF-a uključena Agencija za borbu protiv korupcije;
Zrenjanin	1	2-	Izvršena izmena članova LAF-a u netransparenoj proceduri i nupartijski kriterijumima zasnovana selekcija članova LAF-a. Partizacija borbe protiv korupcije i nesaradnja sa BIRODI i međunarodnim organizacijama koje su podržale realizaciju mera iz LPBK

Tabela 3. Pregled stanja u gradovima i opštinama u kojima je proces u toku

Grad	Trenutno stanje	Ocena
Bujanovac	April 2012 usvojen LPBK, članovi Radne grupe za izradu plana treba da počnu sa radom kao LAF. Očekuje se usvajanje internih procedura rada i realizacija mera iz LPBK;	2-
Vranje	Tokom 2012. formirana Radna grupa za izradu LPBK-a, Nacrt dokumenta urađen, očekuje se odluka Gradskog veća (dopis upućen 16.11.2012.)	1+
Lebane	Tokom 2012. formirana Radna grupa za izradu LPBK-a, očekuje se odluka Opštinskog veća (dopis upućen 5.12.2012.). Nacrt LPBK pripremljen. Predsednik opštine odbio sastanak sa predstavnicima BIRODI i lokalnim koordinatorom i istakao da „njega niko neće terati da pravi neke komisije“	1-
Medveđa	Tokom 2012. formirana Radna grupa za izradu LPBK-a, očekuje se odluka Opštinskog veća (dopis upućen 21.12.2012.)	1++
Bor	Tokom 2012. formirana Radna grupa za izradu LPBK-a, potvrđena od strane Opštinskog veća	1+
Ub	Tokom 2012. formirana Radna grupa za izradu LPBK-a, potvrđena od strane Opštinskog veća	1++
Kovačica	Tokom 2012. Formirana Radna grupa za izradu LPBK-a, potvrđena od strane Opštinskog veća	1+
Arilje	Tokom 2012. počeo proces izrade, posle uvodnih sastanaka i fokus grupa i posle lokalnih izbora, novoizabrana izvršna vlast ignorisala proces izrade i povukla datu saglasnost prethodne vlasti za učešće u procesu. Odbijanjem saradnje, uz strah i neopredeljenost drugih društvenih činilaca, proces je blokiran	1-

PRESEK STANJA: LPBK I LAF-OVI U GRADOVIMA I OPŠTINAMA U SRBIJI, JANUAR 2013

Grad	Donator/Podrška	Trenutno stanje	Glavni rezultati
Zrenjanin	Institut za održive zajednice (ISC)	21.12.2010 usvojen LAP, formiran LAF i imenovan koordinator, u funkciji do novembra 2012 kada je mimo procedura članstvo LAF-a ukinuto i od strane skupštine većine postavljeno novo, nelegitimno, dominantno iz redova SNS oko koje je formirana nova Skupštinska većina	Definisane interne procedure rada; Ostvarena komunikacija sa građanima; učešće u Anketnom odboru „Jugoremedija“, prikupljanje i prosleđivanje informacija rep.antikor.telima; prikupljanje informacija o javnim nabavkama, donacijama i sponzorstvima na lokalnom nivou;
Kragujevac	Institut za održive zajednice (ISC)	14.4.2011. usvojen LAP, formiran LAF, imenovan koordinator, aktivan	Definisane interne procedure rada; Ostvarena komunikacija sa građanima; prikupljanje informacija o javnim nabavkama, donacijama i sponzorstvima na lokalnom nivou; raspisan konkurs za godišnje priznanje za borbu protiv korupcije;
Niš	Institut za održive zajednice (ISC)	6.7.2011 usvojen LAP, formiran LAF, imenovan koordinator, od marta 2012 van funkcije. Od decembra 2012 se radi na rešavanju statusa LAF-a u saradnji sa novoizabranim vlastima. Utvrđeni principi izbora i formiranja LAF-a	Definisane interne procedure rada; Pokrenuto pitanje (ne)namenskog trošenja gradskog budžeta i sistema javnih nabavki; promocija koncepta LAP-a i samog LAF-a;
Požega	Institut za održive zajednice (ISC)	23.12.2010 usvojen LAP, formiran LAF i imenovan koordinator, aktivan	Definisane interne procedure rada; Medijska promocija koncepta LAP-a i LAF-a; prikupljanje informacija o javnim nabavkama, donacijama i sponzorstvima na lokalnom nivou; raspisan konkurs za godišnje priznanje za borbu protiv korupcije;
Bujanovac	Misija OEBS u Srbiji	April 2012 usvojen LAP, članovi Radne grupe za izradu plana treba da počnu sa radom kao LAF	Očekuje se usvajanje internih procedura rada i realizacija mera iz LAP;
Vranje	Misija OEBS u Srbiji	Tokom 2012. formirana Radna grupa za izradu LAP-a, Nacrt dokumenta urađen, očekuje se odluka Gradskog veća (dopis upućen 16.11.2012.)	Formirana Radna grupa, rad na definisanju mera i aktivnosti iz LAP-a
Lebane	Misija OEBS u Srbiji	Tokom 2012. formirana Radna grupa za izradu LAP-a, očekuje se odluka Opštinskog veća (dopis upućen 5.12.2012.). Nacrt LAP pripremljen. Predsednik opštine odbio sastanak sa predstavnicima BIRODI i lokalnim koordinatorom i istakao da „njega niko neće niko terati da pravi neke komisije“	Formirana Radna grupa, rad na definisanju mera i aktivnosti iz LAP-a
Medveđa	Misija OEBS u Srbiji	Tokom 2012. formirana Radna grupa za izradu LAP-a, očekuje se odluka Opštinskog veća (dopis upućen 21.12.2012.)	Formirana Radna grupa, rad na definisanju mera i aktivnosti iz LAP-a
Bor	Ulof Palme Centar	Tokom 2012. formirana Radna grupa za izradu LAP-a, potvrđena od strane Opštinskog veća	Formirana Radna grupa, definisan Prvi nacrt, javne rasprave zakazane za Februar 2013

Grad	Donator/Podrška	Trenutno stanje	Glavni rezultati
Ub	Ulof Palme Centar	Tokom 2012. formirana Radna grupa za izradu LAP-a, potvrđena od strane Opštinskog veća	Formirana Radna grupa, rad na definisanju mera i aktivnosti iz LAP-a
Kovačica	Ulof Palme Centar	Tokom 2012. Formirana Radna grupa za izradu LAP-a, potvrđena od strane Opštinskog veća	Formirana Radna grupa, rad na definisanju mera i aktivnosti iz LAP-a
Arilje	Ulof Palme Centar	Tokom 2012. počeo proces izrade, posle uvodnih sastanaka i fokus grupa i posle lokalnih izbora, novoizabrana izvršna vlast ignorisala proces izrade i povukla datu saglasnost prethodne vlasti za učešće u procesu. Odbijanjem saradnje, uz strah i neopredeljenost drugih društvenih činilaca, proces je blokiran	Sprovedeno istraživanje početnog stanja, upoznat lokalni kontekst
Nova 3 grada i 2 opštine	Misija OEBS u Srbiji/ Ulof Palme Centar	U najavi 2013 početak procesa u nova 3 grada (april/maj 2013) i 2 opštine (novembar/decembar 2013)	Tokom 2013

ZRENJANIN

PROCES IZRADE LPBK, FORMIRANJE I DELOVANJE LAF U ZRENJANINU

Uz podršku i pomoć Zrenjaninskog Edukativnog Centra, proces izrade Predloga lokalnog plana za borbu protiv korupcije u Zrenjaninu je trajao u periodu od marta do decembra 2010. godine. Proces izrade je podrazumevao formiranje radne grupe za izradu Lokalnog plana za borbu protiv korupcije, koju su činili predstavnici lokalne samouprave, udruženja građana, gradske uprave, sindikata i političkih stranaka.

Članovi Radne grupe su izabrani od strane Biroa za društvena istraživanja kao najaktivniji pojedinci na prvim sastancima i fokus grupama na temu korupcije i borbe protiv korupcije. Uz pomoć Zrenjaninskog Edukativnog Centra, na početku procesa su organizovane fokus grupe i sastanci sa svim društvenim akterima koji su se odazvali pozivu (između ostalih, pozvane su i sve političke stranke koje deluju u Zrenjaninu) i rad je nastavljen sa onima koji su se pozivu odazvali.

U okviru procesa izrade Lokalnog plana za borbu protiv korupcije organizovano je šest sastanaka Radne grupe. U radu Radne grupe za izradu LPBK su korišćeni materijali sličnih planova iz Nemačke (gradovi Bremen i Hamburg).

Redosled aktivnosti je bio sledeći:

Istraživanje stepena građanskog aktivizma na polju borbe protiv korupcije i prikupljanje relevantnih podataka (kroz sastanke sa predstavnicima svih zainteresovanih strana u Zrenjaninu). Po završetku istraživanja, predstavnici zainteresovanih strana koji su u najvećoj meri pokazali spremnost da dugoročno rade na LPBK u Zrenjaninu su, uz podršku BIRODI, formirali Radnu grupu za izradu LPBK (jun 2010.)

Rad radne grupe za izradu LPBK na izradi nacrtu (šest radnih sastanaka, jun - novembar 2010.)

Predstavljanje nacrtu LPBK javnosti (19.11.2010. u Gradskoj kući u Zrenjaninu), prikupljanje komentara i dostavljanje Predloga LPBK Skupštini grada Zrenjanina na usvajanje (kroz proces predstavljanja javnosti i prikupljanja komentara građana i zainteresovanih strana)

Skupština grada Zrenjanina usvaja Lokalni plan za borbu protiv korupcije 21.12.2010.⁴

Članovi Lokalnog antikorupcijskog foruma i regulisanje rada LAF

Članovi Radne grupe za izradu LPBK su izabrani od strane Biroa za društvena istraživanja (BIRODI) kao najaktivniji pojedinci na prvim sastancima i fokus grupama na temu korupcije i borbe protiv korupcije. Uz pomoć Zrenjaninskog Edukativnog Centra, na početku procesa su organizovane fokus grupe i sastanci sa svim društvenim akterima koji su se odazvali pozivu (između ostalih, pozvane su i sve političke stranke koje deluju u Zrenjaninu) i rad je nastavljen sa onima koji su se pozivu odazvali.

Rukovodeći se principima integriteta i nezavisnosti članova budućeg lokalnog antikorupcijskog tela, BIRODI je kao osnovno načelo za formiranje LAF naveo:

Članovi Radne grupe za izradu LPBK dobijaju priliku da rade na realizaciji usvojenog Plana i postaju prvi, inicijalni, članovi LAF

LAF u inicijalnom sazivu usvaja procedure i dokumenta koja dalje regulišu njegov rad, izbor novih članova, način odlučivanja itd. i o tome obaveštava Skupštinu grada i izvršnu vlast;

U Zrenjaninu je od šest članova Radne grupe svih šest odlučilo da nastavi sa radom u LAF. Rešenjem od 02.06.2011. godine, formiran je LAF (rešenjem Skupštine grada Zrenjanina), dok su istog meseca pripremljeni i usvojeni sledeći dokumenti koji regulišu dalji rad i organizovanje LAF, a delovanje je definisano usvojenim Lokalnim planom za borbu protiv korupcije:

Statut LAF

Pravilnik o radu LAF

Kodeks članova LAF-a

---

⁴http://www.rtv.rs/sr_lat/vojvodina/zrenjanin/usvojen-plan-za-borbu-protiv-korupcije-u-zrenjaninu_223741.html

Najvažnije aktivnosti LAF u Zrenjaninu

Tokom 2011. i 2012. godine, BIRODI je sa Lokalnim antikorupcijskim forumom, pored redovnih aktivnosti LAF, organizovao i sledeće aktivnosti. U ovom pregledu su izdvojene samo najvažnije aktivnosti koje su uticale na konačni ishod rada LAF u Zrenjaninu:

- Otvaranje kancelarije LAF u Zrenjaninu u prostoru Narodnog pozorišta „Toša Jovanović“ i obezbeđena plata po ugovoru o delu za izabranog koordinatora LAF (ugovor o delu sa lokalnom samoupravom)
- BIRODI organizuje obuke u cilju kvalitetnog rada na realizaciji mera iz usvojenih planova za sve LAF u Nišu, Kragujevcu, Zrenjaninu i Požegi (septembar 2011. - februar 2012.)
- Lokalni antikorupcijski forum usvaja godišnji plan rada i radi na realizaciji mera iz plana (03. februar 2012.)
- LAF Zrenjanin imenuje predstavnika u Anketni odbor za ispitivanje nepravilnosti u privatizaciji preduzeća „Jugoremedija“ tokom decembra 2011. i tokom rada u februaru i martu 2012. prikupljenu dokumentaciju prosleđuje Agenciji za borbu protiv korupcije
- Dokumentacija vezana za fabriku lekova „Jugoremedija“ predata je Agenciji za borbu protiv korupcije 07. marta 2012.
- Dokumentacija vezana za slučaj Ekološke zadruge „Zrenjaninka“ poslata je Agenciji za borbu protiv korupcije tokom juna 2012.
- Oformljen je prvi Klub boraca protiv korupcije u Srbiji 26. juna 2012.
- LAF je pregledao oko 1.350 strana dokumentacije vezane za komasaciju katastarske opštine Botoš i uočen je niz nepravilnosti oko dokumentacije vezane za komasaciju. LAF je svoje mišljenje prosledio nadležnim državnim organima i medijima
- Jedna od mera LPBK je izrada registara podataka javnih nabavki, sponzorstava i donacija javnih preduzeća i kulturnih ustanova grada Zrenjanina. LAF je radio na prikupljanju podataka pozivajući se na Zakon o dostupnosti informacija od javnog značaja. Od 21 preduzeća i ustanova, LAF je dostavljeno 16 izveštaja o traženim podacima (osim „Madača“, Centra za socijalni rad, Narodnog muzeja, Kulturnog centra i Apoteke Zrenjanin)
- Tokom svog rada u 2012. godini, u periodu januar - novembar, LAF je primio 10 različitih predmeta, uglavnom donetih od strane građana, od kojih je procesuirano i prosleđeno drugim državnim organima ukupno tri. Prema postojećim zapisnicima, 43 građanina su primljena u Kancelariji
- Odlukom Skupštine grada Zrenjanina o smeni legalno i legitimno izabranih članova LAF od 23. novembra 2012. godine i postavljenjem novih osoba, van kriterijuma i procedura koje su predviđene internim aktima LAF i samim LPBK, skupštinska većina je izvršila nasilno „ukidanje“ LAF i van svih procedura imenovala nove članove LAF.⁵

KONTEKST

Delovanje Lokalnog antikorupcijskog foruma u Zrenjaninu je, u periodu od usvajanja LPBK i imenovanja članova LAF (jun 2011.) do nasilnog ukidanja LAF (novembar 2012.) imalo, u najvećoj meri, sledeće karakteristike:

- Stabilnost u radu i osnovni uslovi za rad oličeni u dobijenom prostoru i obezbeđenim radnim mestom za koordinatora LAF
- Prijem građana i grupa građana sa različitim zahtevima prema drugim državnim organima i institucijama

⁵http://www.birodi.rs/index.php?option=com_content&view=article&id=100:zrenjanin-partijski-grad&catid=1:aktuelnosti-vezane-za-biro

- Učestvovanje u drugim antikorupcijskim aktivnostima na lokalnom nivou koje nisu direktno vezane za realizaciju LPBK ali su od značaja za borbu protiv korupcije
- Edukacija i unapređenje znanja i veština članova LAF za realizaciju mera iz LPBK
- Nedovoljna medijska prepoznatljivost na lokalnom nivou (medijski izveštaji redovno su obilovali greškama u interpretaciji nadležnosti i ovlašćenja LAF i koordinatora)
- Nedovoljna prepoznatljivost među građanima, imajući u vidu stabilne uslove za rad
- Nedovoljno obezbeđena institucionalna nezavisnost i integritet pojedinaca- članova LAF (oličena pre svega u činjenici da koordinator LAF, kao plaćeno lice po ugovoru o delu, istovremeno i odbornik vladajuće stranke u Skupštini Zrenjanina, kao i da je to bio slučaj sa još jednim članom LAF. Zvanično tumačenje Agencije za borbu protiv korupcije je da lice nije u sukobu interesa⁶)
- Loša inicijativnost članova LAF (predlozi i inicijative dolaze samo od nekoliko članova)
- Aktivnosti koje su najkvalitetnije i najviše realizovane iz LPBK se odnose na prikupljanje podataka o javnim nabavkama, sponzorstvima i donacijama iz lokalnog budžeta; javnom predstavljanju LAF i LPBK i stvaranju ambijenta za kvalitetnije sprovođenje antikorupcijskih aktivnosti u Zrenjaninu.

„Ukidanje“ legalnosti i legitimnosti LAF u Zrenjaninu

Imajući u vidu ishod lokalnih izbora u Zrenjaninu, Biro za društvena istraživanja je u septembru 2012. godine zakazao sastanak sa novoizabranim predstavnicima izvršne vlasti (gradonačelnik i kabinet gradonačelnika) koji je trebao da bude održan 4. oktobra 2012. godine u prisustvu predstavnika Misije OSCE i JRGA/USAID programa u Srbiji.

Odluka gradskih čelnika o otkazivanju sastanka sa Biroom za društvena istraživanja, koordinatorom LAF i predstavnicima Misije OSCE u Srbiji i Programa za reformu pravosuđa i odgovornu vlast (JRGA – USAID), uz kasniju nelegalnu i nelegitimnu „smenu“ članova LAF ukazuju da je u Zrenjaninu na delu „obračun“ gradske uprave sa borbom protiv korupcije.

Na pomenutom sastanku je trebalo da se razgovara o problemima koji su nastupili u realizaciji mera iz Lokalnog plana za borbu protiv korupcije, a koje realizuje Lokalni antikorupcijski forum u Zrenjaninu. Uprkos svim naporima Biroa za društvena istraživanja, (ne)činjenjem novizabranih gradskih vlasti, došlo se do sledećeg:

U periodu od gotovo mesec dana nije uspostavljen direktan kontakt (sastanak) sa predstavnicima Lokalne samouprave, kako Lokalnog antikorupcijskog foruma, tako ni Biroa za društvena istraživanja

Lokalna samouprava je odbila saradnju u realizovanju mere iz usvojenog Lokalnog plana za borbu protiv korupcije grada Zrenjanina koja se odnosi na uspostavljanje mehanizama kontrole javnih nabavki, donacija i sponzorstava na lokalnom nivou (zahtevi koje je LAF uputio javnim preduzećima i ustanovama u Zrenjaninu nisu poslani i zahtev da se dopisi overe pečatom Grada Zrenjanina je odbijen)

Rezultati LAF nisu predmet razmatranja od strane skupštine niti izvršne vlasti i samim tim nisu vrednovani, što znači da odluka o „smeni“ nije bila zasnovana na osnovu procene rada i rezultata LAF, već na diskrecionom postupanju koje ima političku motivaciju čime se urušava integritet borbe protiv korupcije i novog sastava LAF

Nije ispoštovana procedura izbora novih članova kroz konkurs za priznanje za borbu protiv korupcije koju raspisuje LAF, što je predviđeno Lokalnim planom za borbu protiv korupcije

Nisu poznati niti su zvanično navedeni kriterijumi i standardi odabira predloženih personalnih rešenja za sastav LAF

⁶Broj rešenja Agencije 011-00-110/2010-01

Napred navedenom treba dodati činjenicu da za period od gotovo 18 meseci, ni Skupština grada, niti bilo koji organ izvršne vlasti u Zrenjaninu nije pokazao na bilo koji način bilo kakvo interesovanje za rad i rezultate rada Lokalnog atikorupcijskog foruma. Naprotiv, članovi LAF su od početka svog rada bili izloženi različitim vrstama opstrukcija u radu (pritisci na „nečinjenje“, odugovlačenje odgovora, procedura, itd.) dok su od strane pojedinih političkih stranaka bili i „ucenjivani“ za podršku.

Na osnovu svih prikupljenih podataka i opisanih dešavanja u Zrenjaninu, može se zaključiti da postojeće političke strukture suštinski ne samo da ne razumeju šta znači borba protiv korupcije, već nemaju dovoljno kvaliteta i znanja za razumevanje osnovnih postulata vladavine države i prava i uzročno posledičnih veza između zakona/propisa i institucija.

U takvom ambijentu grada koji je „zarobljen“ lošim privatizacijama i lošim partijskim strukturama, borba protiv korupcije će i ubuduće predstavljati pravi izazov.

ZAKLJUČAK

Analizirajući rad LAF zaključujemo:

LAF Zrenjanin je u relativno povoljnim uslovima počeo da uspostavlja sistem za borbu protiv korupcije. Usvajajući Pravilnik o radu i Kodeks stvorio je svoj normativni okvir. Takođe, učešćem u edukacijama koje su bile u funkciji što bolje realizacije mera iz LPBK povećao je svoje znanje, što je pored nesporne motivacije doprinelo da se započne sa realizacijom dela mera iz LPBK. Nedovoljno institucionalno i organizaciono iskustvo je bila prepreka da se neke mere realizuju. Što se tiče samog integriteta članova LAF valja istaći da je jedan član podneo ostavku zbog mogućnosti da prekrši Kodeks. Takođe treba istaći da je rad LAF bio opterećen činjenicom da je koordinator LAF, izabran jednoglasnom odlukom svih članova LAF, bio odbornik stranke vladajuće koalicije. Sa zakonske strane ovaj odnos se ne može definisati kao sukob interesa (pribavljeno mišljenje Agencije za borbu protiv korupcije⁷), ali imajući u vidu politički ambijent to je postao jedan od izvora manjka legitimiteta LAF⁸.

Odnos lokalne samouprave prema LAF se može podeliti na: pre i posle izbora od 6. maja 2012. godine. Za razliku od prethodne lokalne vlasti koja je imala defanzivno-servisni pristup koji se ogledao u pružanju uslova za rad LAF, ali i nespremnosti da koristi njegove nadležnosti i resurse, vodeća stranka u novoj vlasti je borbu protiv korupcije pretvorila u svoj partijski ekskluzivitet. U prilog ovom zaključku govori činjenica da su članovi LAF izabrani u netransparentnoj proceduri i na partijskoj osnovi čime je urušen integritet novog LAF. Takođe, argumentacija koja je korišćena u raspravi prilikom promene sastava LAF govori da predlagači nisu imali dovoljno volje da se upoznaju sa sadržajem LPBK, kao i da zatraže podnošenje izveštaja o radu LAF. Politička instrumentalizacija borbe protiv korupcije predstavlja vid njenog urušavanja, što znači da aktuelni LAF nema potreban nivo integriteta.

Na osnovu prikupljenih informacija koje se pre svega odnose na izveštavanje medija, možemo zaključiti da su zrenjanski mediji generalno zainteresovani za temu borbe protiv korupcije imajući u vidu broj medijski objava, međutim radi se o informativnom diskursu. Naime, nijedna medijska objava nije se bavila sadržajem LPBK u smislu da su predstavljene mere iz plana. Za ovakav diskurs izveštavanja veći deo odgovornosti snosi LAF koji ima interes i obavezu da predstavi LPBK i svoj rad u medijima i na taj način doprinese stvaranju antikorupcijskog ambijenta.

Ako se izuzme saradnja sa Nezavisnim sindikatom javnih službi Vojvodine i Udruženjem penzionera, LAF nije uspeo da uspostavi saradnju sa političkim partijama, poslovnom zajednicom i organizacijama civilnog društva⁹. Kao i u slučaju medija veći deo odgovornosti snosi LAF koji je

⁷br 011-00110/2010 – 01 od 09.11.2011.

⁸ Kao kontra argument koji ide u prilog integritetu koordinатора LAF je činjenica da i Izveštaj o komasaciji i sadržaj registrar u okviru www.cistapolitika.rs se odnosi na period vladavine stranke čiji je odbornik bio.

⁹Slična situacija je bila u procesu izrade LAP koji je podrazumevao participativni pristup, uključivanje svih stakeholdera. Naime, lokalni partner na projektu, Zrenjaninski Edukativni Centar se takođe susreo sa nezainteresovanošću ovih

imao interes i obavezu da predstavi LPBK i svoj rad pronađe partnere za borbu protiv korupcije. O radu LAF-a izveštavali su svi mediji odnosno dopisnici.

Od ukupno 21 mere koliko sadrži LPBK u Zrenjaninu, LAF je započeo ili realizovao pet mera od koji su tri realizovane, a dve su započete.

Mera	Rezultat	Stepen ispunjenosti od 0 do 100%	Prepreka
Formiranje Lokalnog antikorupcijskog foruma	Usvojen Pravilnik o radu i Etički kodeks	100	Nema
Zaštita prava uzbunjivača	Usvojen Pravilnik o radu i etički kodeks	Započeta realizacija	Neregulisan odnos i sukobi na relaciji LAF i Klub boraca protiv korupcije
Građanski monitoring javnih nabavki	Pretraživa baza podataka o spovedenim javnim nabavkama u Zrenjaninu tokom januara - aprila 2011. godine i januara - aprila 2012. godine	100	Nesaradnja lokalne samouprave u prikupljanju podataka
Monitoring donacija, dotacija i sponzorstava iz budžeta lokalne samouprave i budžetskih korisnika	Pretraživa baza donacija, dotacija i sponzorstava u Zrenjaninu tokom januara - aprila 2011. godine i januara - aprila 2012. godine	100	Nesaradnja lokalne samouprave u prikupljanju podataka
Godišnje priznanje za borbu protiv korupcije	Promocija boraca protiv korupcije u Zrenjaninu	Započeta realizacija	Smene u LAF

Na osnovu napred navedenog zaključujemo da se grad Zrenjanin nalazi u bliže tribunskoj nego institucionalnoj fazi borbe protiv korupcije. Dostignuti rad na uspostavljanju sistema za borbu protiv korupcije sa svim svojim izazovima i postupanjem nove vlasti faktički vraćen je u stanje pre donošenja LPBK.

---

stakeholdera. Iz razgovora sa pripadnicima ovih stakeholdera čuli smo neretko argument da je na čelu LAF odbornik vladajuće većine. Međutim na pitanje, a zašto se niste uključili u proces i tako predupredili takvu situaciju dobijali smo odgovor da nisu znali ili da nemaju interes. Pojedine organizacije civilnog društva su navodile da bi takvim angažovanjem rizikovali da budu prepoznati kao borci protiv korupcije što bi umanjilo šanse za dobijanje podrške od lokalne samouprave za svoje projekte

PREPORUKE ZA 2013. GODINU

- Skupština grada kao najviše telo lokalne samouprave koje je osnovalo LAF treba da pokrene postupak za reizbor članova LAF na način koji će obezbediti integritet LAF i integritet borbe protiv korupcije u Zrenjaninu. Konkretno, to znači da je potrebno urediti proceduru i objaviti javni konkurs sa unapred jasnim kriterijumima koji će biti dogovoreni u saradnji sa Agencijom za borbu protiv korupcije i Birom za društvena istraživanja. Imajući u vidu dosadašnja iskustva, već sada je izvesno da će Biro za društvena istraživanja zagovarati rešenje da članovi političkih stranaka ne mogu biti članovi budućeg LAF. Imajući u vidu principe na kojima počiva LPBK smatramo da rešenje treba da važi samo u inicijalnom periodu čime se ostavlja mogućnost da se članovi stranaka aktivno uključe u realizaciju mera iz LPBK i na taj način dokažu svoj integritet čime bi stekli uslove za dobijanje Godišnjeg priznanja za borbu protiv korupcije kao preduslova za članstvo u LAF.
- Nezavisno od trajanja ovog procesa, potrebno je da se unaprede tehnički i administrativni kapaciteti budućeg LAF kroz edukativno-volonterski program za zainteresovane građane, pre svega mlade
- Nužnim smatramo da se uspostavi posebna vidljiva stranica o LAF na internet prezentaciji gradske uprave koja će sadržati: LPBK, sastav LAF, akta LAF, kontakte LAF i formular za obraćanje LAF
- U saradnji sa relevantnim medijima uspostaviti saradnju koja će za cilj imati izveštavanje o radu LAF u formi polaganja računa
- Stvoriti uslove za realizaciju mera iz LPBK kroz podršku lokalne samouprave, saradnji budućeg LAF i organizacija civilnog društva u okviru konkursa za finansiranje organizacija civilnog društva koje sprovodi grad. Ovome treba da prethodi odluka nadležnih organa lokalne samouprave da tema borbe protiv korupcije, transparentnost, odgovornost i dobra uprava postanu prioriteta u konkursima koje gradska uprava raspisuje za organizacije civilnog društva. Na ovaj način bi se stvorili uslovi za realizaciju mera iz LPBK u partnerstvu LAF i aktera iz grada Zrenjanina
- Nastaviti sa praksom proaktivnog delovanja LAF koja je započeta u Zrenjaninu, a koja se ogleda u izradi izveštaja o slučajevima moguće korupcije, odnosno javnog ukazivanja i davanja preporuka relevantnim nadležnim organima lokalne samouprave u slučajevima sumnje na korupciju
- Napraviti plan rada na realizaciji mera iz LPBK i plan edukacija za budući LAF za 2013. godinu
- Napraviti predlog dopune LPBK u Zrenjaninu koji bi bio predložen skupštini. Naime, radi se o merama koje su usvojili drugi gradovi/opštine, a doprinele bi borbi protiv korupcije.

NIŠ

PROCES IZRADE LPBK, FORMIRANJE I DELOVANJE LAF U NIŠU

Proces izrade Lokalnog plana za borbu protiv korupcije u Nišu

Uz podršku i pomoć Centra za ljudska prava Niš, proces izrade Predloga lokalnog plana za borbu protiv korupcije u Nišu je trajao u periodu od marta do decembra 2010. godine. Proces izrade je podrazumevao formiranje radne grupe za izradu Lokalnog plana za borbu protiv korupcije, koju su činili predstavnici lokalne samouprave, lokalnih medija, udruženja građana, gradske uprave, sindikata i političkih stranaka i javnih preduzeća.

Članovi Radne grupe su izabrani od strane Biroa za društvena istraživanja kao najaktivniji pojedinci na prvim sastancima i fokus grupama na temu korupcije i borbe protiv korupcije. Uz pomoć Centra za ljudska prava Niš, na početku procesa su organizovane fokus grupe i sastanci sa svim društvenim akterima koji su se odazvali pozivu (između ostalih, pozvane su i sve političke stranke koje deluju u Nišu) i rad je nastavljen sa onima koji su se pozivu odazvali.

U okviru procesa izrade LPBK organizovano je pet sastanaka Radne grupe. U radu Radne grupe za izradu LPBK su korišćeni materijali (planovi) koji su usvojeni u Zrenjaninu i Požegi, kao i iskustva sličnih planova iz Nemačke (gradovi Bremen i Hamburg).

Redosled aktivnosti je bio sledeći:

Istraživanje stepena građanskog aktivizma na polju borbe protiv korupcije i prikupljanje relevantnih podataka (kroz sastanke sa predstavnicima svih zainteresovanih strana u Nišu). Po završetku istraživanja, predstavnici zainteresovanih strana koji su u najvećoj meri pokazali spremnost da dugoročno rade na LPBK u Nišu su, uz podršku BIRODI, formirali Radnu grupu za izradu LPBK (april - maj 2010.)

Rad radne grupe za izradu LPBK na izradi nacrtu (pet radnih sastanaka, maj - oktobar 2010.)

Predstavljanje nacrtu LPBK javnosti (održano 11. i 12. januara 2011. u opštinama Medijana, Pantelej, Crveni krst i Palilula), prikupljanje komentara i dostavljanje predloga LPBK Skupštini grada Niša na usvajanje (kroz proces predstavljanja javnosti i prikupljanja komentara građana i zainteresovanih strana)

Skupština grada Niša usvaja Lokalni plan za borbu protiv korupcije 6. jula 2011.¹⁰

➤ Članovi Lokalnog antikorupcijskog foruma i regulisanje rada LAF

Članovi Radne grupe za izradu LPBK su izabrani od strane Biroa za društvena istraživanja kao najaktivniji pojedinci na prvim sastancima i fokus grupama na temu korupcije i borbe protiv korupcije. Uz pomoć Centra za ljudska prava Niš, na početku procesa su organizovane fokus grupe i sastanci sa svim društvenim akterima koji su se odazvali pozivu (između ostalih pozvane su i sve političke stranke koje deluju u Nišu) i rad je nastavljen sa onima koji su se pozivu odazvali.

Rukovodeći se principima integriteta i nezavisnosti članova budućeg lokalnog antikorupcijskog tela, BIRODI je kao osnovno načelo za formiranje LAF naveo:

Članovi Radne grupe za izradu LPBK dobijaju priliku da rade na realizaciji usvojenog Plana i postaju prvi, inicijalni, članovi LAF

LAF u inicijalnom sazivu usvaja procedure i dokumenta koja dalje regulišu njegov rad, izbor novih članova, način odlučivanja itd. i o tome obaveštava Skupštinu grada i izvršnu vlast

¹⁰http://www.birodi.rs/index.php?option=com_content&view=article&id=70:ni-ujedinjen-oko-plana-za-borbu-protiv-korupcije

U Nišu je od 11 članova Radne grupe njih devet odlučilo da nastavi sa radom u LAF. Tokom jula 2011. su pripremljeni i usvojeni sledeći dokumenti koji regulišu dalji rad i organizovanje LAF, dok je delovanje definisano usvojenim Lokalnim planom za borbu protiv korupcije:

Statut LAF

Pravilnik o radu LAF

Kodeks članova LAF

➤ **Najvažnije aktivnosti LAF u Nišu**

Tokom 2011. i 2012. godine, BIRODI je sa Lokalnim antikorupcijskim forumom organizovao sledeće aktivnosti, pored redovnih aktivnosti LAF. U ovom pregledu su izdvojene samo najvažnije aktivnosti koje su uticale na konačni ishod rada LAF u Nišu:

BIRODI organizuje obuke u cilju kvalitetnog rada na realizaciji mera iz usvojenih planova za LAF u Nišu, Kragujevcu, Zrenjaninu i Požegi (septembar 2011. - februar 2012.)

Članovi Radne grupe za izradu Lokalnog plana za borbu protiv korupcije konstituišu Lokalni antikorupcijski forum koji je zadužen za realizaciju mera iz Lokalnog plana. LAF donosi akte kojim se reguliše rad LAF (statut, kodeks, pravilnik o radu - jul 2011.)

LAF Niš skreće pažnju na neregularnosti prilikom tendera za asfaltiranje već asfaltiranih ulica u Nišu i zahteva reakciju nadležnih organa¹¹

Lokalni antikorupcijski forum usvaja godišnji plan rada i radi na realizaciji mera iz plana (24.-25. januar 2012.), dobija prostor za rad i zakazuje početak rada kancelarije za 7. mart 2012.

LAF Niš poziva javno, kroz medije, saopštenjem nadležne organe da pokrenu postupak utvrđivanja odgovornosti za trošenje javnih sredstava mimo procedura iz budžeta grada Niša za 2010. godinu, što je utvrđeno izveštajem DRI (26. februar 2012.)¹²

Gradonačelnik Niša i gradsko veće raspisuju konkurs za članove LAF odmah posle objavljivanja saopštenja LAF u medijima (28. februar 2012.)¹³

Novoizabrani gradonačelnik Niša najavljuje izbor članova LAF i rešavanje problema funkcionisanja tog tela (28. avgust 2012.)¹⁴

Rezultat prvog sastanka BIRODI i gradonačelnika Niša je zajedničko saopštenje u pravcu rešavanja situacije oko blokirano rada LAF u Nišu (05. septembar 2012.)¹⁵

Drugi sastanak BIRODI, predstavnika sektora NVO i gradske uprave održan je 20. decembra 2012. Na njemu su definisani dalji koraci na uspostavljanju integriteta i operativnog delovanja Lokalnog antikorupcijskog foruma. Proces konstituisanja LAF treba da se završi početkom 2013. godine.

KONTEKST

Delovanje Lokalnog antikorupcijskog foruma u Nišu se može podeliti na dve faze:

Period od usvajanja LPBK do udara izvršne vlasti na LAF (jul 2011. - mart 2012.)

Period borbe za integritet i opstanak LAF (mart 2012. - septembar 2012.)

➤ **Period od usvajanja LPBK do udara izvršne vlasti na LAF (jul 2011. - mart 2012.)**

Pored usvajanja dokumenata i procedura od značaja za rad i delovanje LAF (statut, pravilnik, kodeks), LAF je u više navrata pokrenuo proceduru za prikupljanje podataka/inicijativa od

¹¹<http://www.juznevesti.com/Intervju/LAF-Direkcija-prekrasila-zakon.sr.html>

¹²http://www.danas.rs/danasrs/ekonomija/nislje_isteruju_korupciju.4.html?news_id=234739

¹³<http://www.juznevesti.com/Istrazujemo/lpak-raspisan-konkurs-za-LAF.sr.html>

¹⁴<http://www.juznevesti.com/Drushtvo/Nis-dobija-novi-LAF.sr.html>

¹⁵<http://www.juznevesti.com/Drushtvo/Ponistavaju-konkurs-za-LAF.sr.html>

značaja za obavljanje osnovne uloge - realizacije mera iz Lokalnog plana za borbu protiv korupcije. Na osnovu raspoložive evidencije, od 10 upućenih zahteva različitim organima i telima lokalne samouprave, odgovoreno je u potpunosti na tri, na četiri je odgovoreno delimično, dok na tri nije odgovoreno uopšte.

U ovom periodu, rad LAF karakteriše i borba za elementarno poštovanje procedura i prava na rad i delovanje LAF (od inicijative za objavljivanje usvojenog LPBK u Službenom listu, jer isti nije objavljen na vreme, a posle urgencije i inicijative je objavljen nepotpun), do inicijative da LAF postane stalno radno telo Skupštine grada (inicijativa bez odjeka i odgovora). Jedan od zahteva LAF koji je pozitivno rešen je Zahtev od 7. septembra 2011. godine kojim je zatražen prostor za delovanje LAF.

Članovi LAF su prošli kroz niz seminara i edukacija kako bi unapredili potrebna znanja i veštine za realizovanje mera iz LPBK, dok je u više navrata LAF i koncept LPBK predstavljen na lokalnim medijima.

Operativni rad LAF je bio obeležen podelom na „aktivne“ i „neaktivne“ članove, odnosno one koji su predlagali aktivnosti i radili na realizaciji i one koji su povremeno dolazili na sastanke i minimalno učestvovali u temama sastanaka.

➤ **Period borbe za integritet i opstanak LAF (mart 2012. - septembar 2012.)**

Ključna aktivnost koja je poslužila kao povod za reakciju izvršne vlasti u cilju ukidanja LAF je saopštenje LAF u kome se insistira na sprovođenju istrage nadležnih organa na osnovu nalaza iz Izveštaja DRI o trošenju lokalnog budžeta za 2010. godinu¹⁶. Reakcija gradonačelnika od 29. februara 2012. godine kojom se najavljuje raspisivanje konkursa za članove LAF je predstavljao pokušaj izmene načina realizovanja jednoglasno usvojenog Lokalnog plana za borbu protiv korupcije grada Niša na sednici Skupštine i "odstranjivanja" ljudi koji su više od godinu dana radili na izradi i realizaciji usvojenog plana. Odlukom Gradskog veća o raspisivanju konkursa za LAF ne samo da su narušeni principi nezavisnosti rada i delovanja LAF, tela koje je Lokalnim planom predviđeno za realizaciju mera iz plana, već je narušen i princip nemešanja izvršne vlasti u već donete odluke Skupštine. Gradsko veće grada Niša je, naprotiv, ovom odlukom u značajnoj meri izmenilo smisao, namenu i način realizovanja usvojenog Lokalnog plana za borbu protiv korupcije u Nišu, koji je trebao da bude osnov održive borbe protiv korupcije na lokalnom nivou.

Raspisani konkurs za izbor članova LAF¹⁷ od strane Gradskog veća nije sadržao relevantne kriterijume, niti način, proceduru i odgovornost za odluke o izvoru članova LAF, te nije bio u skladu sa smislom i svrhom usvojenog Lokalnog plana za borbu protiv korupcije i nema nikakav legitimitet u pogledu realizacije usvojenog plana.

Izjave gradonačelnika Niša, kao dela bicefalne izvršne vlasti, bio je pokušaj da se iskoristi neformalni uticaj gradskog i partijskog funkcionera vladajuće stranke kako bi se onemogućila realizacija Lokalnog plana za borbu protiv korupcije u formi u kojoj je usvojena u Skupštini grada. Ovakvo ponašanje posebno dobija na težini ukoliko se ima u vidu da je slična/ista matrica ponašanja primenjena i u odnosu prema Državnoj revizorskoj instituciji i predstavljenom izveštaju za 2010. godinu, kao i u slučaju odbijanja postupanja direktorke Niške televizije po obavezujućem upustvu Poverenika za informacije od javnog značaja i odsustva reakcije gradonačelnika i Gradskog veća. Ovakva reakcija usledila je 24 časa nakon saopštenja Lokalnog antikorupcijskog foruma koji je samo skrenuo pažnju nadležnim državnim organima na nalaze izveštaja Državne revizorske institucije za 2010. godinu koji se odnose na grad Niš, očekujući njihovu reakciju. Pri tome, LAF nije naveo nijedno ime i poštovao je pretpostavku o nevinosti kada su u pitanju prijave DRI.

Tokom ovog perioda je zabeleženo više slučajeva pritisaka na članove LAF (pretnje gubitkom posla, upozorenja, uvrede) od strane predstavnika stranaka na vlasti/izvršne vlasti. U takvoj atmosferi, sprovođenje bilo kakvih aktivnosti iz usvojenog LPBK nije bilo realno.

¹⁶http://www.danas.rs/danasrs/ekonomija/nislje_isteruju_korupciju.4.html?news_id=234739

¹⁷<http://www.juznevesti.com/Istrazujemo/lpak-raspisan-konkurs-za-LAF.sr.html>

Po završetku lokalnih izbora i konstituisanja novih lokalnih vlasti u Nišu, sastanci sa novoizabranim gradonačelnikom su pokazali da postoji mogućnost i prostor za delovanje LAF u skladu sa procedurama i načelima nezavisnosti i integriteta boraca protiv korupcije. Posle dva sastanka koja su održana u drugoj polovini 2012. godine, početkom 2013. godine se očekuje konačno utvrđivanje kriterijuma koji će omogućiti nastavak rada LAF.

ZAKLJUČAK

LAF Niš započeo je proces izgradnje sistema za borbu protiv korupcije u oskudnim i konfliktnim uslovima. Radeći na svom integritetu LAF je usvojio svoj Pravilnik o radu, Kodeks i dokument kojim je definisana vizija i misija ovog tela. Takođe, članovi LAF su učestvovali u svim edukacijama koje su bile u funkciji stvaranja uslova za primenu mera iz LPBK. Protiv koordinatorke LAF je od strane dela predstavnika lokalne vlasti vođena medijska kampanja, ali i pritisci na ličnom nivou kao odgovor na ukazivanje na slučajeve korupcije i potrebe da se intenzivira borba protiv korupcije.

Odnos lokalne samouprave prema izgradnji sistema za borbu protiv korupcije u početku je obeležen opstrukcijom i sprečavanjem. Sa promenom vlasti (posle lokalnih izbora 6. maja 2012.) javlja se volja da sistem za borbu protiv korupcije oživi, uz napomenu da nova vlast nastavlja sa starom praksom partijskog kadriranja u javnim preduzećima i ustanovama, odnosno netransparentnog finansiranja lokalnih medija što je u suprotnosti sa sadržajem principima LPBK. Zato smatramo da je početak rada LAF, za šta je gradonačelnik Niša pokazao poseban interes i spremnost za njegovu revitalizaciju, kao i primene LPBK od suštinskog značaja za borbu protiv korupcije.

Što se tiče saradnje LAF sa civilnom društvom i medijima ona je počela da se uspostavlja na način da su članovi LAF bili učesnici na seminarima koje su organizovale organizacije civilnog društva (NVO Protekta), kao i kroz nastupe uživo u emisijama (TV 5). Portal "Južne vesti" je načinom izveštavanja i analiziranja događanja oko pokušaja ukidanja LAF sebe svrstao u tribune borbe protiv korupcije u Nišu zbog čega su bili izloženi upozorenjima da prestanu sa ovakvim načinom rada. Inače, čitav proces ukidanja LAF je počeo onog trenutka kada se na naslovnoj strani "Danasa" pojavio tekst članice LAF i dopisnice lista "Danas", Zorice Miladinović, u kojem se prenosi poziv LAF nadležnim državnim organima da ispituju da li ima korupcije pri nezakonitom/nepravilnom trošenju 20% budžeta koje je konstatovala DRI. Sve ovo ukazuje da su mediji u Nišu bili oslonac radu LAF uz izjave predstavnika civilnog društva koje su bile usmerene na ukazivanje na štetnost ukidanja LAF i pokušaj da se napravi LAF koji odgovara "potrebama" lokalne samouprave. Zato još jednom želimo da ukažemo na izraženu političku volju gradonačelnika Niša da budući LAF bude sastavljen od nepartijskih članova, što se može smatrati pobedom principa integriteta nad zloupotrebom borbe protiv korupcije.

Na osnovu napred iznetog zaključujemo da je grad Niš na putu između tribunske i institucionalno-normativne faze borbe protiv korupcije.

PREPORUKE ZA 2013. GODINU

- Obnoviti rad LAF u procesu koji će biti definisan od strane Agencije za borbu protiv korupcije i Biroa za društvena istraživanja
- Iskoristiti kapacitete članova Radne grupe za izradu LPBK za Niš, koji su radili na izradi dokumenta i u periodu do “nasilnog” ukidanja LAF radili na realizaciji mera iz usvojenog LPBK
- Nezavisno od trajanja ovog procesa, potrebno da se unaprede tehnički i administrativni kapaciteti budućeg LAF kroz edukativno-volonterski program za zainteresovane građane
- Smatramo nužnim da se uspostavi posebna vidljiva stranica o LAF na internet prezentaciji gradske uprave koja će sadržati: LPBK, sastav LAF, akta LAF, kontakte LAF i formular za obraćanje LAF;
- Stvoriti uslove za realizaciju mera iz LPBK kroz podršku lokalne samouprave, partnerstvu budućeg LAF i organizacija civilnog društva u okviru konkursa za finansiranje organizacija civilnog društva koje, na primer, sprovodi grad Kragujevac. Ovome treba da prethodi odluka nadležnih organa lokalne samouprave da tema borbe protiv korupcije, transparentnost, odgovornost i dobra uprava postanu prioriteta u konkursima koje gradska uprava raspisuje za organizacije civilnog društva. Na ovaj način bi se stvorili uslovi za realizaciju mera iz LPBK u partnerstvu LAF i aktera iz grada Niša.
- Napraviti plan rada na realizaciji mera iz LPBK i plan edukacija za budući LAF za 2013. godinu
- Napraviti predlog dopune LPBK u Nišu koji bi bio predložen skupštini. Naime, radi se o merama koje su usvojili drugi gradovi/opštine, a doprinele bi borbi protiv korupcije.

KRAGUJEVAC

PROCES IZRADE LPBK, FORMIRANJE I DELOVANJE LAF U KRAGUJEVCU

Proces izrade Lokalnog plana za borbu protiv korupcije u Kragujevcu

Uz podršku i pomoć Nepušačkog edukativnog centra iz Kragujevca, proces izrade Predloga lokalnog plana za borbu protiv korupcije u Kragujevcu je trajao u periodu od marta do decembra 2010. godine. Proces izrade je podrazumevao formiranje radne grupe za izradu Lokalnog plana za borbu protiv korupcije, koju su činili predstavnici lokalne samouprave, udruženja građana, političkih stranaka i lokalnih medija i Univerziteta u Kragujevcu.

Članovi Radne grupe su izabrani od strane Biroa za društvena istraživanja (BIRODI) kao najaktivniji pojedinci na prvim sastancima i fokus grupama na temu korupcije i borbe protiv korupcije. Uz pomoć Nepušačkog edukativnog centra iz Kragujevca na početku procesa su organizovane fokus grupe i sastanci sa svim društvenim akterima koji su se odazvali pozivu (između ostalih, pozvane su i sve političke stranke koje deluju u Kragujevcu) rad je nastavljen sa onima koji su se pozivu odazvali.

U okviru procesa izrade Lokalnog plana za borbu protiv korupcije (LPBK) organizovano je 5 sastanaka Radne grupe. U radu Radne grupe za izradu LPBK su korišćeni materijali sličnih planova iz Nemačke (gradovi Bremen i Hamburg), kao i iskustva izrade Lokalnih planova u Požegi i Zrenjaninu.

Redosled aktivnosti je bio sledeći:

Istraživanje stepena građanskog aktivizma na polju borbe protiv korupcije i prikupljanje relevantnih podataka (kroz sastanke sa predstavnicima svih zainteresovanih strana u Kragujevcu); Po završetku istraživanja, predstavnici zainteresovanih strana koji su u najvećoj meri pokazali spremnost da dugoročno rade na LAP-u u Kragujevcu su, uz podršku BIRODI, formirali Radnu grupu za izradu LAP (3.8.2010.)

Rad radne grupe za izradu LAP na izradi nacrtu (5 radnih sastanaka, septembar – decembar 2010);

Predstavljanje nacrtu LAP javnosti 24.2.2011. i 2.3.2011. godine, prikupljanje komentara i dostavljanje Predloga LAP Skupštini grada Kragujevca na usvajanje (kroz proces predstavljanja javnosti i prikupljanja komentara građana i zainteresovanih strana).

Skupština grada Kragujevca usvaja Lokalni plan za borbu protiv korupcije 14.4.2011. godine¹⁸.

Članovi Lokalnog antikorupcijskog foruma (LAF) i regulisanje rada LAF

Članovi Radne grupe za izradu LAP-a su izabrani od strane Biroa za društvena istraživanja kao najaktivniji pojedinci na prvim sastancima i fokus grupama na temu korupcije i borbe protiv korupcije. Na početku procesa su organizovane fokus grupe i sastanci sa svim društvenim akterima koji su se odazvali pozivu (između ostalih, pozvane su i sve političke partije koje deluju u Kragujevcu) i rad je nastavljen sa onima koji su se pozivu odazvali.

- Rukovodeći se principima integriteta i nezavisnosti članova budućeg lokalnog antikorupcijskog tela, BIRODI je kao osnovno načelo za formiranje LAF-a naveo:
- Članovi Radne grupe za izradu LAP dobijaju priliku da rade na realizaciji usvojenog Plana i postaju prvi , inicijalni, članovi LAF;

¹⁸<http://www.kragujevac.rs/templates/admin/plugins/odluke/upload/sl%20list%20broj%2011%2014%2004%202011%20%20sa%20dodatkom.pdf>

- LAF u inicijalnom sazivu usvaja procedure i dokumenta koja dalje regulišu njegov rad, izbor novih članova, način odlučivanja itd., i o tome obaveštava Skupštinu grada i izvršnu vlast;
- U Kragujevcu je od 7 članova Radne grupe svih 7 odlučilo da nastavi sa radom u LAF. U inicijalnom sazivu, LAF je formiran odlukom Gradskog veća od 3.8.2010. godine. Prva aktivnost LAF je bila da pripremi i usvoji sledeće dokumente koji regulišu dalji rad i organizovanje LAF, dok je delovanje definisano usvojenim Lokalnim planom za borbu protiv korupcije¹⁹:

Poslovnik o radu LAF-a

Kodeks članova LAF-a

Najvažnije aktivnosti LAF u Kragujevcu

- Tokom 2011. i 2012. godine, BIRODI je LAF organizovao sledeće aktivnosti, pored redovnih aktivnosti LAF. U ovom pregledu su izdvojene samo najvažnije aktivnosti koje su uticale na konačni ishod rada LAF-a u Kragujevcu:
- BIRODI organizuje obuke u cilju kvalitetnog rada na realizaciji mera iz usvojenih planova za sve LAF (Niš, Kragujevac, Zrenjanin, Požega) u periodu septembar 2011 – februar 2012. godine
- LAF usvaja godišnji plan rada i radi na realizaciji mera iz Plana (februar 2012)
- Na sednici održanoj 6.2.2012. razmatran je predlog aktivnosti na polju podrške ustanovama i institucijama obveznicama planova integriteta, pa je tako 10.2.2012. godine LAF Kragujevac organizovao radni sastanak sa predstavnicima javnih preduzeća, javno-komunalnih preduzeća i ustanova u Kragujevcu. 3.4.2012. godine održan je sastanak sa predstavnicima javnih preduzeća, javno-komunalnih preduzeća i ustanova sa teritorije Grada Kragujevca na kojima su prestavnici obavešteni o daljim aktivnostima u vezi pisanja Planova integriteta
- LAF u Kragujevcu je takođe zabeležio period bez aktivnosti (april – septembar 2012), dok se u periodu od septembra 2012. godine realizovao najveći broj aktivnosti koje se pre svega odnose na izrada registara podataka javnih nabavki, sponzorstava i donacija javnih preduzeća i kulturnih ustanova koje se finansiraju iz gradskog budžeta
- LAF u Kragujevcu je promenio koordinatora na ličnu inicijativu prethodnog, dok je jedan član LAF-a, takođe na ličnu inicijativu, podneo ostavku. Odlukom Gradskog veća od 11.11.2012. godine, imenovan je i novi koordinator LAF-a u Kragujevcu
- LAF Kragujevac je sa BIRODI i Agencijom za borbu protiv korupcije održao konferenciju za medije 5.12.2012. na kome je predstavljen proces sakupljanja podataka o javnim nabavkama, sponzorstvima i donacijama javnih preduzeća i kulturnih ustanova koje se finansiraju iz gradskog budžeta²⁰
- Tokom decembra 2012. godine su utvrđeni i kriterijumi i forma konkursa za izbor dobitnika godišnjeg priznanja za borbu protiv korupcije koji je raspisan u januaru 2013. godine.

KONTEKST

Delovanje LAF u Kragujevcu je tokom 2012. godine bilo obeleženo, pre svega:

- Planiranjem aktivnosti za 2012. godinu (januar) i preciznim vođenjem svih zapisnika sa sastanaka LAF-a i druge relevantne dokumentacije od značaja za rad LAF u Kragujevcu

¹⁹<http://www.kragujevac.rs/templates/admin/plugins/odluke/upload/sl%20list%20broj%2011%2014%2004%202011%20%20sa%20dodatkom.pdf>

²⁰ <http://www.kragujevac.co.rs/?p=48494>

- Podrškom obveznicama planova integriteta u Kragujevcu u ispunjavanju zakonskih obaveza
- Dugim periodom potpunog odsustva aktivnosti (april – septembar 2012)
- Statusnim promenama pojedinih članova LAF-a
- Najkvalitetnije urađenim aktivnostima na polju sakupljanja podataka o javnim nabavkama, sponzorstvima i donacijama javnih preduzeća i kulturnih ustanova koje se finansiraju iz gradskog budžeta

LAF u Kragujevcu je, za razliku od LAF u drugim gradovima, imao veoma kvalitetnu „tehničku podršku“ u vidu sekretara LAF-a (zaduženja vođenje i čuvanje dokumentacije, zapisnika i procedura) bez prava glasa, što je obezbedilo kvalitetnu komunikaciju, kvalitetan pregled urađenog i upotrebljiv materijal sa sprovedenih aktivnosti.

Rad LAF tokom 2012. godine je obeležen značajnim aktivnostima na polju podrške izradi planova integriteta (ukupno 17 institucija je u roku od 10 dana dostavilo obaveštenje LAF da je donelo Odluku o pristupanju izradi Plana integriteta i poslalo odluku Agenciji za borbu protiv korupcije posle sastanka sa LAF Kragujevac, dok je zabeleženo manje interesovanje/obraćanje građana – prema raspoloživim podacima, svega 2 predstavke su prosleđene LAF i na obe je LAF odgovorio, u skladu sa nadležnostima.

Sakupljanje podataka o javnim nabavkama, sponzorstvima i donacijama javnih preduzeća i kulturnih ustanova koje se finansiraju iz budžeta, na inicijativu BIRODI je urađeno za potrebe portala cistapolitika.rs, a na osnovu mere iz LAP Kragujevac. LAF Kragujevac je prikupio podatke od strane 15 ustanova/institucija, od ukupno 21 prepoznate ustanove/institucije u kvalitetnom obliku i formi.

LAF Kragujevac nije obezbedio posebnu stranicu na zvaničnoj prezentaciji Grada Kragujevca, iako je to bila tema na više sastanaka LAF-a, niti se oglašavao u javnosti, osim povoda za predstavljanje aktivnosti na prikupljanju podataka o javnim nabavkama, donacijama i sponzorstvima.

ZAKLJUČAK

Na početku samom procesa izrade LPBK Biro za društvena istraživanja se suočio sa dve prepreke. Prva, teško nalaženje lokalnog partnera za sprovođenje konsultativne faze u izradi LAF. Nakon pronalaska lokalne organizacije civilnog društva, njen predstavnik je teško stupao u kontak sa relevantnim predstavnicima grada kako bi organizovao inicijalne sastanke. Nakon sastanka na kojem je prisutan bio predstavnik Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju – Misija u Srbiji pokrenut je postupak izrade Lokalnog plana za borbu protiv korupcije.

Od tog trenutka proces dobija na ubrzanju i efektivnosti. Posebno treba istaći činjenicu, koja ne važi za ostale gradove koji su učestvovali u procesu, na postojanje jasnih procedura koje su bile relevantne za usvajanje LPBK.

Nakon usvajanja LPBK Grad Kragujevac je za potrebe rada LAF obezbedio tehničkog sekretara LAF-a i prostoriju u kojoj obavlja poslove za LAF. Na internet prezentaciji grada Kragujevca ne postoji zasebna stranica namenjena LAF-u sa kontaktima, planom o aktima LAF-a. Za razliku od Lokalnog plan za borbu protiv korupcije koji nije na prvoj stranici, konkurs za dodelu Godišnjeg priznanja se nalazi na internet prezentaciji.

Kao i ostalim gradovima, LAF Kragujevac je usvojio Pravilnik o radu i Kodeks, a članovi su zarad potrebe realizacije mera učestvovali na održanim edukacijama.

Što se tiče postupanja lokalne samouprave nju možemo okarakterisati kao pasivno-servisnu. To konkretno znači da je lokalna samouprava obezbedila tehničke uslove za rad LAF-a,

ali ne koristi ovo telo koje može da bude od koristi u slučajevima kao što je bio sukob između Grada Kragujevca i Policijske Uprave Kragujevac, na šta je BIRODI ukazao u svom saopštenju²¹.

Što se tiče medijske podrške, na osnovu analize medijskog izveštavanja, jasno je da su i u slučaju Kragujevca mediji imali informativni pristup u izveštavanju, odnosno u najvećoj su meri pratili rad LAF-a, a u manjoj meri se bavili sadržajem LPBK i njegovim implikacijama na stanje borbe protiv korupcije u Kragujevcu.

Od ukupno 23 mere koliko sadrži LPBK u Kragujevac, LAF je započeo ili realizovao rad na 5 mera, od kojih su 3 realizovane, a 2 su započete.

Mera	Rezultat	Stepen ispunjenosti od 0 do 100%	Prepreka
Formiranje Lokalnog antikorupcijskog foruma	Usvojen Pravilnik o radu i Etički kodeks	100	Nema
Kutija poverenja	Postavljena Kutija poverenja	Započeta realizacija	Niska upoznatost građana sa ovom merom
Građanski monitoring javnih nabavki	Pretraživa baza podataka o spovedenim javnim nabavkama u Kragujevcu tokom januar - april 2011. godine i januar - april 2012. godine	100	nema
Monitoring donacija, dotacija i sponzorstava iz budžeta lokalne samouprave i budžetskih korisnika	Pretraživa baza donacija, dotacija i sponzorstava u Kragujevcu tokom januar - april 2011. godine i januar - april 2012. godine	100	nema
Godišnje priznanje za borbu protiv korupcije	Promocija boraca protiv korupcije u Kragujevcu	Započeta realizacija	nema

Grad Kragujevac se nalazi na početku normativno-institucionalne faze, odnosno faze u kojoj postoji volja da se počne sa gradnjom sistema za borbu protiv korupcije uz konstataciju da kod LAF postoji defanzivni pristup kada je u pitanju reakcija na dešavanja u kojima tema korupcija i zloupotrebe prisutne.

Naravno, da LAF kao telo ne treba da se bavi pojedinačnim slučajevima u smislu utvrđivanja krivičnog dela, ali je dužan da kao telo koje se bavi borbom protiv korupcije na nivou grada predloži rešenja koja svoje uporište imaju u LPBK.

²¹http://www.birodi.rs/index.php?option=com_content&view=article&id=97:reagovanje-na-tenzije-i-medijski-konflikt-gradske-uprave-u-kragujevcu-i-policijske-uprave-kragujevac&catid=1:aktuelnosti-vezane-za-biro

PREPORUKE

Što se tiče održivosti LAF kao tela, odnosno realizacije LPBK potrebno je:

- Unaprediti tehničke i administrativna kapaciteta LAF koji se mogu sprovesti kroz edukativno-volonterski program;
- Uspostaviti posebnu vidljivu stranicu LAF na internet prezentaciji gradske uprave koja će sadržati: LPBK, sastav LAF, akta LAF, kontakte LAF i formular za obraćanje LAF;
- Uspostaviti saradnju sa lokalnim akterima u cilju promocije i realizacije LPBK. U prvom redu misli se na medije, NVO i Univerzitet;
- Stvoriti uslove za realizaciju mera iz LPBK kroz podršku lokalne samouprave saradnji LAF i organizacija civilnog društva u okviru konkursa za finansiranje organizacija civilnog društva koje sprovodi grad Kragujevac. Ovome treba da prethodi odluka da tema borbe protiv korupcije da postane prioritet u konkursima kod gradske uprave. Na ovaj način bi se stvorili uslovi za realizaciju mera iz LPBK u partnerstvu LAF i akteri iz grada;
- Proaktivno delovanje LAF u kroz izradu izveštaja i davanje preporuka institucijama o slučajevima korupcije i borbe protiv korupcije;
- Nastaviti sa praksom podrške i monitorisanja primene planova integriteta koja je kao inovacija nastala u Kragujevcu

POZEGA

PROCES IZRADE LPBK , FORMIRANJE I DELOVANJE LAF-A U Požegi

Proces izrade Lokalnog plana za borbu protiv korupcije u Požegi

Uz podršku i pomoć Udruženja građana „Sretenje“ iz Požege, proces izrade Predloga lokalnog plana za borbu protiv korupcije u Požegi je trajao u periodu od marta do decembra 2010 godine. Proces izrade je podrazumevao formiranje radne grupe za izradu Lokalnog plana za borbu protiv korupcije, koju su činili predstavnici lokalne samouprave, udruženja građana, političkih stranaka i lokalnih medija.

Članovi Radne grupe su izabrani od strane Biroa za društvena istraživanja (BIRODI) kao najaktivniji pojedinci na prvim sastancima i fokus grupama na temu korupcije i borbe protiv korupcije. Uz pomoć Udruženja građana „Sretenje“, na početku procesa su organizovane fokus grupe i sastanci sa svim društvenim akterima koji su se odazvali pozivu (između ostalih, pozvane su i sve političke stranke koje deluju u Požegi) i rad je nastavljen sa onima koji su se pozivu odazvali.

U okviru procesa izrade Lokalnog plana za borbu protiv korupcije (LPBK) organizovano je 7 sastanaka Radne grupe. U radu Radne grupe za izradu LPBK su korišćeni materijali sličnih planova iz Nemačke (gradovi Bremen i Hamburg).

Redosled aktivnosti je bio sledeći:

- Istraživanje stepena građanskog aktivizma na polju borbe protiv korupcije i prikupljanje relevantnih podataka (kroz sastanke sa predstavnicima svih zainteresovanih strana u Požegi); Po završetku istraživanja, predstavnici zainteresovanih strana koji su u najvećoj meri pokazali spremnost da dugoročno rade na LPBK u Požegi su, uz podršku BIRODI, formirali Radnu grupu za izradu LPBK (Maj 2010);
- Rad radne grupe za izradu LPBK na izradi nacrtu (7 radnih sastanaka, maj – novembar 2010);
- Predstavljanje nacrtu LPBK javnosti (6.12.2010 u Opštini Požega) prikupljanje komentara i dostavljanje Predloga LPBK Skupštini grada Zrenjanina na usvajanje (kroz proces predstavljanja javnosti i prikupljanja komentara građana i zainteresovanih strana);
- Skupština opštine Požega usvaja Lokalni plan za borbu protiv korupcije 23.12.2010²².

Članovi Lokalnog antikorupcijskog foruma (LAF) i regulisanje rada LAF-a

Članovi Radne grupe za izradu LPBK su izabrani od strane Biroa za društvena istraživanja (BIRODI) kao najaktivniji pojedinci na prvim sastancima i fokus grupama na temu korupcije i borbe protiv korupcije. Uz pomoć Udruženja građana „Sretenje“, na početku procesa su organizovane fokus grupe i sastanci sa svim društvenim akterima koji su se odazvali pozivu (između ostalih, pozvane su i sve političke stranke koje deluju u Požegi) i rad je nastavljen sa onima koji su se pozivu odazvali.

---

²² http://www.birodi.rs/index.php?option=com_content&view=article&id=60:poega-prva-optina-u-srbiji-sa-lokalnim-planom-za-borbu-protiv-korupcije&catid=1:aktuelnosti-vezane-za-biro

Rukovodeći se principima integriteta i nezavisnosti članova budućeg lokalnog antikorupcijskog tela, BIRODI je kao osnovno načelo za formiranje LAF-a naveo:

- Članovi Radne grupe za izradu LPBK dobijaju priliku da rade na realizaciji usvojenog Plana i postaju prvi, inicijalni, članovi LAF-a;
- LAF u inicijalnom sazivu usvaja procedure i dokumenta koja dalje regulišu njegov rad, izbor novih članova, način odlučivanja itd. i o tome obaveštava Skupštinu Opštine i izvršnu vlast;

U Požegi je od 6 članova Radne grupe svih 6 odlučilo da nastavi sa radom u LAF-u. Tokom Februara 2012 godine je održan prvi sastanak LAF-a, dok je formalno konstituisanje zaokruženo rešenjima o imenovanju članova LAF-a koja su izdata od strane Predsednika opštine 25.12.2012.godine). Pripremljeni i usvojeni su sledeći dokumenti koji regulišu dalji rad i organizovanje LAF-a, dok je delovanje definisano usvojenim Lokalnim planom za borbu protiv korupcije²³:

Pravilnik o radu LAF-a

Kodeks članova LAF-a

Najvažnije aktivnosti LAF-a u Požegi

Tokom 2011.i 2012.godine, BIRODI je sa Lokalnim antikorupcijskim forumom (LAF) organizovao sledeće aktivnosti, pored redovnih aktivnosti LAF-a. U ovom pregledu su izdvojene samo najvažnije aktivnosti koje su uticale na konačni ishod rada LAF-a u Požegi:

- BIRODI organizuje obuke u cilju kvalitetnog rada na realizaciji mera iz usvojenih planova za sve LAF-ove (Niš, Kragujevac, Zrenjanin, Požega), septembar 2011 – februar 2012
- Lokalni antikorupcijski forum (LAF) usvaja godišnji plan rada i radi na realizaciji mera iz Plana (25.01.2012.)
- LAF u Požegi je posle dužeg perioda neaktivnosti (april – septembar 2012) preduzeo više aktivnosti koje se pre svega odnose na izradu registara podataka javnih nabavki, sponzorstava i donacija javnih preduzeća i kulturnih ustanova koje se finansiraju iz opštinskog budžeta
- Tokom novembra 2012.godine je organizovano i gostovanje - predstavljanje LAF-a na TV Požega u udarnom večernjem terminu;
- U decembru 2012.godine je otvorena i posebna internet stranica za predstavljanje LAF Požega na zvaničnoj prezentaciji Opštine²⁴;
- Tokom decembra 2012.godine su utvrđeni i kriterijumi i objavljen konkurs za izbor dobitnika godišnjeg priznanja za borbu protiv korupcije;

KONTEKST

Delovanje Lokalnog antikorupcijskog foruma (LAF) u Požegi je tokom 2012.godine bilo obeleženo, pre svega:

- Planiranjem aktivnosti za 2012.godinu (januar)
- Dugim periodom potpunog odsustva aktivnosti (april – septembar 2012)
- „Buđenjem“ LAF-a na jesen 2012.godine, kada je većina aktivnosti sprovedena

Članovi LAF Požega su prepoznali potrebu da je za unapređenje efikasnosti i uopšte rada LAF Požega potrebno uključiti ljude od integriteta iz lokalne zajednice, koji će imati više vremena, volje i ideja za realizaciju LAP Požega od postojećih članova LAF-a, što konkretno znači da će se

²³ <http://www.pozega.org.rs/>

²⁴ <http://www.pozega.org.rs/index.php/laf>

članstvo LAF Požega u narednom periodu promeniti u cilju bolje i kvalitetnije realizacije mera iz LAP Požega.

Imajući u vidu činjenicu da LAF Požega nema opredeljene prostorije za rad, niti plaćeno ili na drugi način određeno lice za koordinaciju/tehničku podršku, sprovedene aktivnosti su realizovane u stabilnom ambijentu, uz odgovarajuću komunikaciju sa BIRODI.

Inicijativnost, međutim, ostaje glavni problem u radu LAF-a u Požegi, jer su sve aktivnosti sprovedene na inicijativu BIRODI i uz koordinaciju i jasno izraženu volju za radom koordinatora LAF-a i u manjoj meri predstavnika organizacija civilnog društva. U zavisnosti od rezultata raspisanog konkursa za dodelu priznanja za borbu protiv korupcije²⁵ na lokalnom nivou će, između ostalog, zavisiti i da li će LAF dobiti nove članove koji će u većoj meri unaprediti postojeće delovanje i raditi na ostvarenju mera iz LAP Požega.

ZAKLJUČAK

Izgradnja sistema za borbu protiv korupcije u opštini Požega je započeta u relativno oskudnom ambijentu kada su u pitanju materijalno tehničkim uslovima, ali manjku koordinacije i inicijativnosti članova što je prouzrokovalo potrebu da Biro za društvena istraživanja bude glavni inicijator sastanaka LAF-a. Kao i u ostalim gradovima LAF Požega je usvojio Pravilnik o radu i Kodeks.

Valja istaći da su posle sastanka LAF-a predstavnici Biroa za društvena istraživanja bili u prilici da daju izjave za TV Požega, kao i da u jednoj jednočasovnoj emisiji predstave LPBK-a. Požega je jedina od gradova i opština u kojima se sprovodi LPBK koja ima internet stranicu na kojoj se nalaze LPBK i oglas za godišnje priznanje za borbu protiv korupcije²⁶

Od ukupno 18 mera koliko sadrži LPBK u Požegi, LAF je započeo ili realizovao rad na 4 mere od koji su 1 realizovana, a 3 su započete.

Mera	Rezultat	Stepen ispunjenosti od 0 do 100%	Prepreka
Formiranje Lokalnog antikorupcijskog foruma	Usvojen Pravilnik o radu i Etički kodeks	100	Nema
Monitoring donacija, dotacija i sponzorstava iz budžeta lokalne samouprave i budžetskih korisnika	Pretraživa baza donacija, dotacija i sponzorstava u Kragujevcu tokom januar - april 2011. godine i januar - april 2012. godine	Započeta realizacija	Manjak saradnje sa predstavnicima nadležene uprave
Građanski monitoring javnih nabavki	Pretraživa baza podataka o spovedenim javnim nabavkama u Kragujevcu tokom januar - april 2011. godine i januar - april 2012. godine	Započeta realizacija	Manjak saradnje sa predstavnicima nadležene uprave
Godišnje priznanje za borbu protiv korupcije	Promocija boraca protiv korupcije u Kragujevcu	Započeta realizacija	nema

Na osnovu napred iznetih podataka zaključujemo da se Požega nalazi u normativno-institucionalnoj fazi borbe protiv korupcije i da je i u njoj prisutan pasivno-servisni pristup čemu u najvećoj meri doprinosi neinicijativnost LAF-a.

²⁵ <http://www.pozega.org.rs/>

²⁶ <http://www.pozega.org.rs/index.php/laf>

PREPORUKE

- Unaprediti tehničke i administrativna kapaciteta LAF koji se mogu sprovesti kroz edukativno-volonterski program;
- Uspostaviti saradnju sa lokalnim akterima u cilju promocije i realizacije LBPK. U prvom redu misli se na medije, NVO, verske zajednice i sindikate;
- Stvoriti uslove uslove za realizaciju mera iz LPBK kroz podršku lokalne samouprave partnerstvu LAF i organizacija civilnog društva u okviru konkursa za finansiranje organizacija civilnog društva koje sprovodi opština Požega. Ovome treba da prethodi odluka da tema borbe protiv korupcije da postane prioritet u konkursima kod opštinske uprave. Na ovaj način bi se stvorili uslovi za realizaciju mera iz LPBK u partnerstvu LAF i akteri iz opštine;
- Proaktivano delovanje LAF-a u kroz izradu izveštaja i davanje preporuka institucijama o slučajevima korupcije i borbe protiv korupcije;